

TRO & MISSION

TEMA:
KULTUR-
MØDET
> SIDE 24

TIDLIGERE ATEIST: GUD ER SANDHEDEN

> SIDE 10

CENTERLEDER FØLER SÆRLIGT
ANSVAR FOR OMRÅDETS BØRN

> SIDE 6

LUMI GENBRUG ER EN SUCCES,
DER HELST SKULLE FORTSÆTTE

> SIDE 36

GUD LEDTE ARGENTINER
TIL AT BO I DANMARK

> SIDE 38

VI GIVER

så mennesker møder Jesus

Som engagerede
medarbejdere i LUMI Genbrug
er Andreas og Jørn med til at
støtte LM's arbejde.

Du kan også gøre en forskel!

MobilePay
66288

GIV EN GOD GAVE TIL MISSIONEN I DAG

INDHOLD

- 6 Jeg bruger enhver anledning til at fortælle om Gud

10 PORTRÆT

Ateist stødte på kristne, der var sympatiske og fornuftige

18 LM RUNDT

- > Fællessang 5 er klar om to år
- > Teenagere skal lære om tro og frelse
- > Cambodjanere skal lære hjælp til selvhjælp
- > Vi ønsker ligeværdigt samarbejde i mission

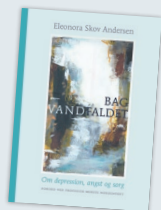
24 TEMA: KULTURMØDET

- > Hvorfor spørger vi egentlig de nye om, hvem de er i familie med?
- > Khmererne krummer tæer over "Den fortabte søn"
- > Det gør indtryk at mærke deres frimodighed

30 KIRKEN VERDEN RUNDT

33 NYT FRA LM

34 Gud leder gennem bøn

35 ANMELDELSE

Bag vandfaldet

36 LUMI Genbrug er en succes, der helst skulle fortsætte

43 Jeg arbejder med Guds ord og gammelt ragelse

MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN

ANSV. REDAKTØR

MHT@DLM.DK

IKKE SÅ FORSKELLIGE ENDDA

"Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem."

Sådan lyder "den gyldne regel". Et temmelig enkelt udsagn, som vi kan hive frem, når vi formidler til børn. Jeg tror imidlertid ikke, at Jesus sagde dette under "Børnenes fem minutter". Det er sagt til voksne, os, som lever i en kompleks verden, hvor one-linere sjældent er særligt nemme at applicere.

MINE PRÆFERENCER OG DEN ANDENS

Vi skal dog passe på, at vi ikke misforstår, hvad Jesus siger. Det kan jo lyde, som om Jesus opfordrer til selvoptagethed. At jeg bliver klogere på den andens behov og løsningen på de andres problemer, hvis jeg bare kigger indad og tager udgangspunkt i mig selv.

Men det, som virker på mig, virker ikke nødvendigvis på dig. Fordi vi er forskellige, kan det, som lyder omsorgsfuldt i mine ører, lyde arrogant i dine.

ÆRE OG SKAM

Dette nummer af *Tro og Mission* har fokus på mødet mellem forskellige kulturer – noget, som fylder meget i hverdagen for LM's udsendte i missionslandene. Når du læser artiklen med Cambodja-

missionær Anders Philipps på side 26-27, vil du se, hvordan khmerernes tankegang og adfærd er forskellig fra vores. Hvor jeg som vesterlænding orienterer mig mod min individuelle samvittighed og mit personlige ansvar, føler man sig i en ære/skam-kultur som den cambodjanske i højere grad forpligtet på fællesskabet og på at handle i overensstemmelse med uskrevne, sociale regler. Det er to ret forskellige måder at være i verden på.

VI ER IKKE KUN FORSKELLIGE

Når det så er sagt, ser jeg ikke kun forskelle. Jeg oplever nemlig også selv, at fællesskabets vurdering af mig kan være ekstremt styrende for mange aspekter af mit liv. Ære/skam-kulturen bor også inde i mig. Trods alle forskellene deler vi en grundlæggende frygt for at tabe ansigt.

Det minder mig om, at vi alle, danskere og khmerer, landboere og byboere, karismatikere og missionsfolk – i al vores forskellighed – ikke *kun* er forskellige. Derfor kalder Jesus mig til at finde noget af den anden *i mig selv* – og noget af mig selv *i den anden* – så jeg kan elske ham eller hende *som mig selv*.

FORELØBIG 34.000 KRONER TIL CENTER

LM Between har indtil videre indsamlet mere end 34.000 kroner – til gavnlæde for de mange 150-200 børn på Living Hope Center.

Pengene går blandt andet til: fodbold og volleyballtræning, syv hold med engelskundervisning, fire hold med it-undervisning, et danselovsangshold, en ungdomsgruppesamling, fire børneklubber og en gudstjeneste.

FRILUFTSMISSIONEN HAR FÅET NYT LOGO

OAC Danmark har fået et nyt visuelt udtryk på tværs af medier. Samtidig kan missionsorganisationen også præsentere sit nye logo, som deres brasilianske kolleger har designet.

Siden 2023 har LM og OAC Danmark haft et strategisk partnerskab, som skal hjælpe begge organisationer til at forkynde evangeliet.

FOTO: PRIVAT

MENIGHEDSKONFERENCE STYRKEDE NETVÆRK

117 deltog, da LM, Indre Mission og Evangelisk Luthersk Netværk lørdag den 27. september inviterede til menighedskonference på Børkop Højskole.

"Vores mål om 100 tilmeldte blev indfriet, og deltagerne var jævnt fordelt på konferencens fem spor," fortæller ELN's landsleder Andreas Kammergaard Ipsen.

"Målet var en konference for andet end bare kirkeledere, nemlig en netværkskonference, hvor der var mulighed for at skabe kontakt med andre i lignende situation eller i tilsvarende opgaver," påpeger Andreas Kammergaard Ipsen.

"Og jeg så flere, som fik udvekslet telefonnumre."

FOTO: REACH CAMBODIA

LM'S VOLONTØRER I CAMBODJA ER GODT I GANG. SEKS UNGE MENNESKER HAR TAGET FAT PÅ OPGAVERNE I HENHOLDSVIS SIEM REAP OG BATTAMBANG. DE HAR TRAVLT MED BØRNEKLUBBER, UNDERVISNING AF MISSIONÆRBØRN OG FÆLLESSKAB MED BEBOERNE PÅ LM'S KOLLEGIER.

FOTO: LM HADERSLEV

ELSE TAKKEDE AF I DET TVÆRKULTURELLE

Fredag den 26. september var omkring 120 mennesker samlet i LM Haderslevs missionshus, hvor tværkulturel konsulent Else Wiwe takkede af efter 37 års ansættelse i LM.

Det blev en festlig dag med flere musikalske indslag, blandt andet besøg af Asylbandet fra Kærshovedgård.

Der var mange hilsner og rosende ord til Else som tak for hendes tjeneste i LM, først som missionær

i Tanzania og LM Kids-konsulent og de seneste 14 år som tværkulturel konsulent. Både kolleger, samarbejdspartnere og frivillige fra nær og fjern bragte en hilsen.

Else havde selv ønsket at kalde sin afskedsreception for en takkefest som en anledning til at takke de mange frivillige, som gør det tværkulturelle arbejde muligt. I sin tale bad hun de fremmødte frivillige om at rejse sig og modtage en klapsalve.

Det er de frivillige, der bærer det blomstrende tværkulturelle arbejde i LM, og derfor er denne takkefest for dem.

ELSE WIWE, TVÆRKULTUREL KONSULENT, I SIN TAKKETALE TIL DE FRIVILLIGE

FOTO: FREEMK

LMU'ERE SKAL KUNNE KOMME GRATIS PÅ LANDSMØDE I 2026

En lokal vestjyde synes, at så mange vestjyske LMU'ere som overhovedet muligt skal med til LM's Landsmøde i Ringsted den 9. maj 2026.

Derfor tilbyder han dem gratis transport, og til det formål har han booket en bus, som kører fra Ølgod via Skjern, Videbæk og Herning.

FOTO: FREEMK

LM TILBYDER RETRÆTE-WEEKEND PÅ HVIDEKILDE-LEJREN I NORDSJÆLLAND

Vil du gerne forberede dig på adventstiden?

Så kan en weekend med undervisning, gudstjeneste og tid til personlig fordybelse være en god måde at lede tankerne hen på, at Jesus kommer.

Retræten foregår på HvideKilde Lejrcenter i Nordsjælland og varer fra 28.-30. november. Er det noget for dig, så tilmeld dig inden 14/11 til Peter Nissen, pen@dlm.dk.

Centerlederen henter
børnene i en tuktuk og
kører dem til skole.

JEG BRUGER ENHVER ANLEDNING TIL AT FORTÆLLE OM GUD

HUOT TONGHENG ER DAGLIG LEDER PÅ LIVING HOPE CENTER I
SIEM REAP OG FØLER ET SÆRLIGT ANSVAR FOR BØRNENE DER.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO JOHANNES JENSEN

Huot Tongheng er ud af en søskendeflok på syv, og da hans yngre søster blev kristen, begyndte hun at fortælle familien om Jesus, også Tongheng. "Ethvert hus har en bygmester, ikke sandt. Så hvem er verdens byggherre, Tongheng?" spurgte hun.

Hendes spørgsmål begyndte at rumstere i Tonghongs hoved, og lidt efter lidt stod det mere og mere klart for ham: "Selvfølgelig. Der må være en skaber".

På det tidspunkt var Tongheng arbejdsløs, og han begyndte at bede Gud om at måtte få et arbejde.

Han kalder det derfor selv et mirakel, da han endte med at få et meget velbetalt job i Sydkorea. Oplevelsen gjorde, at han måtte erkende, at Gud havde bønnet ham, og en ting stod nu klart: han ville være kristen. Gennem søsterens vidnesbyrd fik hans forældre med tiden samme erkendelse, og i dag er faderen præst i Tonghongs hjemby.

HVEM STÅR BAG?

For Tongheng er det allerførste vers i Bibelen om Gud som altings skaber derfor et særligt vers:

"Der står: 'I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.' Det er et simpelt budskab, som er nemt at forstå, men der er mange, som ikke tror på det – eller tænker over, hvem der står bag det hele."

Når Tongheng møder et menneske, som ikke tror, stiller han ofte det samme spørgsmål, som hans søster i sin tid stillede ham:

"Jeg peger op mod himlen. 'Hvem har skabt den?' spørger jeg. Og peger ned på jorden, 'Hvem skabte den? Hvor kommer det hele fra?'"

HAR DU HØRT OM JESUS?

I dag er Tongheng daglig leder i Living Hope Center i Cambodja, som drives i samarbejde med LM's samarbejdspartner, Country side Harvest Mission, en "gren" under kirken Church of Siem Reap. Kirkens præst, Pastor Kong, som har været med til at gøre centeret til virkelighed, opfordrede i sin tid Tongheng til at søge stillingen. Og juni sidste år ansatte Pastor Kong og LM-missionær Johannes Jensen ham så som daglig leder. Johannes Jensen er begejstret for den indstilling, centerets første leder har.

"Han er helt fantastisk! Han går hele tiden rundt og forkynder evangeliet for alle, som

kommer i Living Hope Center – på alle mulige måder,” fortæller Johannes.

Og det er helt bevidst. Når Tongheng forsøger at række ud til børnene, som kommer på Living Hope Center, bruger han de forskellige evner, han har, som en måde til at starte samtalen om Gud.

”Det er ikke på ekspert-niveau, men jeg kan spille på et par instrumenter og tale nogle forskellige sprog. Mens jeg er sammen med børnene eller underviser dem, bruger jeg så de anledninger, jeg får, til at fortælle dem om Gud.”

FØLER ET SÆRLIGT ANSVAR FOR BØRNE

Living Hope Center ligger i Run Ta Ek i det nordvestlige Cambodja, et område med mange udsatte familier. Mange af forældrene er nødt til at rejse langt for at arbejde og må efterlade deres børn, som dermed mangler et trygt sted at være og noget meningsfuldt at lave.

”På centeret kan de imidlertid få undervisning og være med til andre aktiviteter der – men nogle af de mindste børn har ikke mulighed for selv at komme hen til centeret,” fortæller Tongheng.

”Så dem henter jeg i vores tuktuk. At køre med dem i en trafik, som ikke altid er sikker, gør, at jeg føler mig særligt ansvarlig for børnene og føler mig tæt med dem.”

Det er imidlertid meget forskelligt, hvad børnene ved om kristendommen, og hvordan de responderer, fortæller Tongheng.

”Nogle af børnene går i kirke, mens andre kun ved en lille smule. Og så er der også dem, der aldrig har hørt om Jesus.”

Hvis de aldrig har hørt om Jesus eller

slet ikke kender evangeliet, tager Tongheng sig tid til at fortælle dem om Guds frelse – og hvis de kun har fem minutter, gør han det alligevel. Dem, som siger, at de tror på Jesus, opfordrer han til at lære Gud bedre at kende gennem Bibelen.

”På Living Hope Center kan alle børnene netop møde håb, fordi de her får en chance for at lære Jesus at kende.”

FØLER TRANG TIL AT BEDE HELE DAGEN

Men før Tongheng rækker ud til børnene og de unge, mærker han altid en trang til at bede.

”Jeg beder Helligånden bruge mig og inspirere mig, så jeg kan tale til dem på en måde, så de mærker, at Gud elsker dem.”

I det hele taget fylder bønnen meget i centerlederens liv.

”Som daglig leder af Living Hope Center er ingen dage ens, så jeg føler trang til at bede hele tiden. Når jeg står op, takker jeg Gud, når jeg går på arbejde, takker jeg Gud, og når jeg går i seng, takker jeg Gud.”

TAKNEMMELIG FOR STØTTE FRA LM

”Living Hope Center er velbygget med et stærkt fundament og gode faciliteter. Bygningernes høje kvalitet skyldes, at vores indsats ikke bare er på den korte bane, men på den lange bane – til den næste generation.”

Derfor sætter han også stor pris på opbakningen fra Danmark, som gør indsatsen for at udbrede evangeliet gennem Living Hope Center mulig.

”Jeg er meget taknemmelig for LM og den støtte, som kommer fra Danmark – både i form af økonomiske bidrag og forbøn.” ■

^
"Her på centret kan alle børnene møde håb, fordi de her får en chance for at lære Jesus at kende," siger Tongheng.

De lokalansatte er altafgørende

Ud over værdien af forbøn og den økonomiske støtte påpeger missionsnær Johannes Jensen også, hvor afgørende samarbejdet med de lokale, såsom Tongheng, er for LM's arbejde i Cambodja.

"Living Hope Center er et sted, som giver børn, unge og ældre et frirum fra en tilværelse, som er præget af meget barske vilkår. I øjeblikket er der ansat 12 cambodjanere, som hver dag udøver discipelskab og gør en konkret forskel for de mange, som dagligt benytter centerets gode faciliteter. Vi har et håb om at udvide stedet med flere ansatte, og dermed med flere aktiviteter, så evangeliet kan nå endnu længere ud," siger han.

"At Living Hope Center er, hvor det er i dag, er et synligt og konkret tegn på, at Gud har velsignet rigt."

MERE ET HJEM END ET UDDANNELSESSTED

Han påpeger, at centret stadig er meget nyt, og at de stadig forsøger at

finde ud af, hvordan det kan bruges mest optimalt, og hvordan evangelisering, diakoni, og uddannelse kan gå hånd i hånd.

Sportsaktiviteter som fodbold og volley, de månedlige Outreach med sundhedstilbud og medicinuddeling, samt en meget flot legeplads er et meget stort trækplaster for mange, som bor i Run Ta Ek.

Der er ligeledes planer om at åbne en kirke for voksne, samt udbyde flere tilbud for voksne kvinder og mænd, så de kan tilegne sig viden og konkrete færdigheder, der giver dem bedre muligheder for at få et arbejde.

"Selvom der foregår rigtig meget undervisning, er vores strategi, at centeret skal være mere et hjem end et uddannelsessted. At danske missionærer og volontører kan få lov til at bidrage til det sammen med lokale cambodjanere, så vi er sammen i mission, er helt afgørende for en god og langtidsholdbar missionsstation i Run Ta Ek."

JEG STØDTE PÅ KRISTNE, DER VAR SYMPATISKE OG FORNUFTIGE

PETER VAR OVERBEVIST ATEIST OG MENTE, AT RELIGION VAR IRRATIONEL. MEN MØDET MED AMERIKANSKE DEBATØRER MED KRISTNE HOLDNINGER VAR MED TIL AT VENDE OP OG NED PÅ HANS VERDENSBILLEDE.

TEKST ANETTE INGEMANSEN · FOTO MORTEN FRIIS, ANETTE INGEMANSEN

Peter bor sammen med sin familie i Græse lidt uden for Frederikssund. Hans ægtefælle har været gennem den samme trosrejse som ham.

Minis Bar & Bistro i Frederikssund i Nordsjælland har lige åbnet til en ny dag. Det lille, intime sted emmer af stemning, danske popballader lyder ud af højtalernerne og konkurrerer om opmærksomheden med citater, der hænger forskellige steder. I baggården sidder nogle gæster og nyder livet i den første varme forårssol.

I et hjørne sidder Peter Kær, som hver torsdag aften står bag bardisken. Denne dag er han dog ikke her for at blande drinks, men for at tale om tro. Han medvirker i en trosvideo i kampagnen *Han lever*, som en række organisationer står

bag. Han reflekterer lidt over budskabet i titlen.

"Jeg synes, det er lidt sjovt, for jeg ved egentlig ikke helt, hvad det betyder, når man siger, at han lever, i modsætning til, at han er. For Jesus er jo," understreger Peter.

Han har været på en lang rejse for at nå til erkendelsen af, at det, Bibelen siger om Gud, er sandt.

"Jeg er en ny kristen og kommer fra at have været en hardcore ateist. Jeg har fundet sandheden, men jeg er stadig i gang med at forstå mange ting ved kristendommen, og det tager tid," fortæller Peter, der bor med sin familie

Peter opdagede, at mange af de politiske analytikere, han syntes, var fornuftige, var kristne, og det gjorde ham nysgerrig.

Jeg har fundet sandheden, men jeg er stadig i gang med at forstå mange ting ved kristendommen.

lidt uden for Frederikssund. Han driver sit eget IT-firma, er 48 år og kommer oprindeligt fra Nordjylland.

BLEV NYATEIST

Peter blev en del af den nyateistiske bølge, der ramte Danmark omkring 2002. Han har altid været drevet af en nysgerrighed efter at forstå, hvordan verden hænger sammen.

"Jeg har hele mit liv interesseret mig for, hvordan tingene virker. Når andre ser fodbold eller serier, dykker jeg ned i videnskabelige artikler, dokumentarer og debatter. Jeg vil forstå, hvordan mennesker fungerer, hvad Big Bang og evolution er, hvordan psykologien opstod, og hvordan samfund og politiske retninger har udviklet sig," fortæller han.

Den søgen førte ham ind i en ateistisk tankegang.

"Jeg blev overbevist om, at den eneste rationelle tilgang var ateisme. Jeg har altid set mig selv som et logisk tænkende menneske og opfattede religion som noget mærkeligt, mennesker havde fundet på. Det havde ikke noget med sandheden at gøre," siger Peter.

I 2016 fulgte han med i det amerikanske præsidentvalg. Han var politisk interesseret og lyttede til mange forskellige kommentatorer, men noget begyndte at undre ham.

"Jeg opdagede, at mange af de analytikere, jeg fandt sympatiske og fornuftige, var kristne. Jeg var ofte enig med dem, og de havde en tilgang til sandhed, som gav mening for mig," fortæller Peter.

SPØRGSMÅLET OM GUDS EKSISTENS

Den erkendelse satte noget i gang.

"Pludselig blev jeg nysgerrig efter at undersøge, hvad kristendommen egentlig var. Det gik

op for mig, at jeg gjorde præcis det, jeg selv ikke bryder mig om hos andre. Jeg talte om kristendommen ud fra, hvad andre havde fortalt mig, og ikke ud fra, hvad jeg selv havde undersøgt," forklarer Peter.

Han kastede sig over selve spørgsmålet om Guds eksistens.

"Jeg ville finde ud af, om der overhovedet kunne være en Gud, uanset hvilken Gud det måtte være. Jeg begyndte at dykke ned i metafysiske argumenter, som egentlig ikke handlede om kristendom. Jeg nåede frem til, at der faktisk ikke er nogen reel forskel på at tro på, at Gud findes, og at tro på, at han ikke gør. I sidste ende er det et spørgsmål om tro," siger Peter.

Samtidig begyndte han at undersøge Bibelens historiske baggrund.

"Jeg ville vide, hvad vi rent faktisk ved historisk om Bibelen," siger han.

Peters søgen førte ham til amerikanske præster på nettet, som gennemgik Bibelens tekster og udlagde dem som en forsvarstale for troen.

FAMILIEN BLEV DØBT

Samtidig med Peters søgen begyndte hans ægtefælle, Cecilia, at gå til gospel i Græse Kirke. Parret var for fem år siden flyttet til området fra København, og gennem Cecilia kom de i kontakt med kirkens præst.

"Præsten holdt nogle gange gospelandagter, hvor man kunne gå op og blive bedt for. Efter et stykke tid kom vi frem til, at vi gerne ville giftes og døbes, fordi vi var begyndt at betragte os som kristne," fortæller Peter, og tilføjer:

"Og så kunne vi rigtig godt lide præsten."

Han havde flere samtaler med præsten.

"Jeg fandt ud af, at jeg forstod intellektuelt, hvad kristendommen siger om sandheden. Men jeg ville også have hjertet med i det og have

Hør Peter fortælle sin historie i denne video:

De sidste år er der sket meget i Peters liv, han ikke kan forklare, og han føler mindre trang til ting, som ikke er gode for ham.

Jeg talte om kristendommen ud fra, hvad andre havde fortalt mig, og ikke ud fra, hvad jeg selv havde undersøgt.

et forhold til Gud. Jeg ville gerne snakke med ham," siger Peter, der oplevede det som en udfordring.

"Det virkede i begyndelsen mærkeligt for mig at bede, og jeg skulle også lære det kristne sprog at kende. Hvis man ikke er vokset op med det, føles det meget fremmed."

I august 2023 blev Peter døbt sammen med sin datter fra et tidligere forhold og sin lille søn, som han har med Cecilia, som han blev gift med samme dag.

"Min ægtefælle og min voksne datter har været igennem den samme trosudvikling som mig," fortæller han glad.

De begyndte at komme til gudstjeneste i Græse Kirke. Derudover fik de kontakt med Fjordlandskirken, en evangelisk-luthersk frimenighed i Frederikssund, hvor Cecilia begyndte at gå i legestue med deres søn.

"Jeg tænker, at det var planen fra begyndelsen," siger Peter med et smil.

BØNNEN HAR FORANDRET HAM

Det er godt to år siden, han begyndte at bede til Gud. Det har betydet, at der er sket meget, han ikke selv kan forklare.

"Ting, jeg har kæmpet med hele mit liv, begyndte at blive meget nemmere. Noget af det er bare forsvundet, og det generer mig ikke længere," siger Peter.

"Jeg har forandret mig. Det gælder min sindstilstand, hvordan jeg tænker, og hvordan jeg gerne vil agere i verden. Jeg føler mindre trang til ting, som ikke er gode for mig."

Peter oplever, at det er Helligånden, der fylder

ham op og viser ham, hvad der er rigtigt og forkert.

"Det hjælper mig til at bede om hjælp til at holde mig fra ting, som ikke er gode for mig," siger han.

Med forandringen er også kommet en erkendelse af fortiden.

"Jeg har genbesøgt mit liv og set, hvordan mine handlinger har påvirket mennesker omkring mig. Der er mange ting, jeg angrer," siger Peter, der ser en tæt forbindelse mellem anger og tilgivelse.

"Det er svært at tilgive nogen, der ikke angrer, hvad de har gjort forkert," forklarer han.

SANDHEDEN STOPPER VED GUD

Efter at have fundet sandheden om Gud, har Peter oplevet en stabilitet i sit liv.

"Jeg tror, det er det, der giver roen," siger han.

HVAD ER NYATEISME?

Nyateisme er en moderne form for ateisme, der adskiller sig fra den klassiske ved sin aktive, offentlige og ofte konfronterende kritik af religion. Den nøjes ikke med at afvise troen, men udfordrer religionens indflydelse på samfund og moral med udgangspunkt i videnskab og rationalitet.

Det vigtigste er at forstå, at der findes intet verdens- syn uden tro. Det gælder også ateismen.

"For mig giver det superfin mening, at sandheden stopper ved Gud, og at Gud og sandhed er det samme."

Han blev hurtigt begejstret for kristendommen, især på grund af dens insisteren på sandhed.

"Det er noget, der går igen gennem hele Bibelen," forklarer Peter, der for godt et år siden selv begyndte at læse i Bibelen.

"Det er sandt, at Gud valgte at komme

ned og interagere med os mennesker på det tidspunkt, han mente var bedst. For mig er der en intern logik i, hvorfor det starter med Abraham og Moses, og hvorfor Jesus kommer. Hvorfor loven kommer først, og så Jesus. Hvorfor han døde på korset og genopstod. Det hele hænger sammen: kærlighed, retfærdighed, alt det der."

For Peter er Bibelen ikke kun en beretning om Guds forhold til menne-

sker, men også en vejledning i, hvordan vi skal behandle hinanden.

"Det er noget, vi skal have at vide, for vi kan ikke bare gå ud i naturen og finde svaret. Vi får det fortalt. Hvis ikke, så opfinder vi bare vores egne regler, og så handler de ofte om, hvad der gavner os selv mest, uanset om det er penge, sex eller berømmelse," pointerer Peter.

Når han taler om Jesus, beskriver han ham som kongen over konger.

"Han er jo Guds søn, men samtidig er han også menneske. Gud elsker sine skabninger, og derfor vælger han at ydmyge sig, komme ned på vores niveau og interagere med os for at vise os, hvad livet er. Og han tager vores skyld på sig," siger han.

INTET VERDENSSYN UDEN TRO

Peter mener, at han har en unik mulighed for at tale med dem, der har troet ligesom ham.

"Det vigtigste er at forstå, at der findes intet verdenssyn uden tro. Det gælder også ateismen, for der er ingen for-

For Peter er Bibelen ikke kun en beretning om Guds forhold til mennesker, men også en vejledning i, hvordan vi skal behandle hinanden.

skel på at tro, at der ikke er en Gud, og at tro, at der er en," siger han.

Peter forklarer, at ateister er overbevist om, at der ingen sandsynlighed er for, at Gud findes.

"Men sådan fungerer logik og rationalitet ikke. Hvis du på forhånd har besluttet dig for, at Gud ikke eksisterer, har du lukket samtalen, før den overhovedet begynder," fastslår han.

Peter ville ønske, at flere ateister var åbne for at udforske, hvad sandhed er, og hvad kristendommen egentlig står for.

"Mange er meget hurtigt afvisende, men måske skyldes det også, at det kan være svært at argumentere imod mig. Jeg kommer jo selv derfra og kender alle deres argumenter," forklarer han.

DET KRISTNE FÆLLESSKAB ER DER FOR DEM

Peter oplever, at det er skønt at komme i det kristne fællesskab i kirken.

"Jeg nyder at være blandt mænd i kirken, hvor samtalerne har en dybde og forståelse, som jeg ikke tidligere har oplevet. Det føles som at være sammen med rigtige mænd og ikke bare nogle drenge," fortæller Peter.

"Vi oplever, at folk tør tale om ting, der er svære, og er gode til at hjælpe hinanden."

Det er første gang, at familien har oplevet et fællesskab, hvor de kan stole på, at andre er der for dem.

"Vi har mærket en særlig opbakning, især fordi Cecilia går hjemme, som vi i perioder har manglet," forklarer Peter, der sidder i menighedsrådet i Græse Kirke. Han og Cecilia har brugt utallige frivillige timer i kirken, blandt andet på konfirmandlejre og andre arrangementer sammen med præsten, der viede dem.

Gennem det kristne fællesskab har Peter og hans familie ikke blot fundet støtte, men også en dybere mening i deres hverdag.

"Den rejse, jeg er på nu, føles naturlig og rigtig. Jeg er åben for, hvor Gud fører mig hen i fremtiden," siger han. ■

Denne artikel har tidligere været bragt i IMPULS.

Du husker måske Peters historie fra "Han lever"-kampagnen i foråret. Kampagnen lever nu op igen frem mod jul, så flere danskere kan høre om Jesus.

Læs mere på hanlever.dk

BESTIL GRATIS JULE-POSTKORT TIL UDELING

Han Lever-julepostkortet er en enkel og personlig måde at dele julens budskab på. Det kan bruges som en varm julehilsen til venner, familie eller menigheden, en invitation til gudstjenester eller arrangementer eller reklame for lokale tiltag i dit fællesskab.

På kortet er der en QR-kode, der leder til en video med et vidnesbyrd.

Daniel Kofod Primdahl (tv.) og Thomas Olofson er to af LM's repræsentanter i udvalget bag Fællessang 5.

Fællessang 5 er klar om to år

FOR MIG ER TEKSTEN DET VIGTIGSTE OG DERNÆST SANGBARHEDEN, OG SÅ MÅ MELODI OG ARRANGEMENT GERNE RÆSSONNERE BLANDT UNGE I DAG, SIGER REPRÆSENTANT I UDVALGET DANIEL KOFOD PRIMDAHL.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO PRIVAT

De sange, man synger, har rigtig stor betydning for, hvad man tror på. Derfor er det vigtigt med gode sange.

Det er de fire foreninger bag Fællessang-bogen – LMBU, IMU, ELU og KFS – enige om.

Da den nuværende udgave af Fællessang er otte år gammel, er det på tide med en revision. Det arbejde gik i gang i marts, hvor otte repræsentanter fra de fire foreninger satte sig sammen første gang.

EN TREDJEDEL ER GENBRUG

En af LM's tre repræsentanter i udvalget, Daniel Kofod Primdahl, forklarer, at de to udvalgsmøder indtil nu er gået med at tale om, hvilken type sange der skal med, så bogen bliver brugt bedst og bredest muligt.

Han tilføjer, at omkring en tredjedel af sangene i den kommende Fællessang 5 er genbrug. De kommer fra alle de tidligere Fællessang-bøger, Sange

og Salmer og fra Den Danske Salmebog. Dertil kommer nye sange, som både er nyskrevne danske lovsange og oversatte sange.

"Mange unge synger mest fra Fællessang, men det er vigtigt, at de også lærer for eksempel kendte salmer, så man kan synge sammen på tværs af generationer," siger Daniel Primdahl.

FLERE DANSKE SANGE MED

"Til forskel fra tidligere udgaver af Fællessang har vi denne gang mange flere danske sange at vælge imellem. Der er nemlig kommet rigtig mange nye danske sange og sangskrivere, og mange af de sange bliver allerede sunget i menighederne."

Det er en vigtig opgave for udvalget også at finde sange, der endnu ikke bliver brugt, og som kan holde i mange år endnu, forklarer han.

Sangene vælges ved afstemning i udvalget, hvor hvert enkelt udvalgsmed-

lem giver sangen en karakter.

For Daniel er teksten det vigtigste for karaktergivningen – og dernæst, hvor sangbar den er.

"Og så må melodi og arrangement gerne ræssonnere blandt unge i dag." ■

FÆLLESSANG 5

Den nyreviderede sangbog udkommer i fysisk form i efteråret 2027.

Udvalget arbejder også på en digital version, men det er endnu usikkert, hvordan den bliver, da der er nogle rettigheder, der skal overholdes.

Formentlig kommer alle sange på en playliste på Spotify.

TEENAGERE SKAL LÆRE OM TRO OG FRELSE

LM BETWEEN HAR UDGIVET ET BIBELSTUDIEHÆFTE MED OPGAVER OG LEGE, SOM SKAL HJÆLPE TEENAGERE OG DE STØRRE JUNIORER TIL SELV AT ARBEJDE MED NOGLE AF DE VIGTIGE SPØRGSMÅL OM TROEN.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO KATRINE HOULER

Hvad vil det sige at være kristen?

Og kan man være sikker på, at man er frelst?

Det er nogle af spørgsmålene i et nyt bibelstudiehæfte fra LM Between med titlen: "Er jeg kristen eller? ..."

TILPASSET DE ÆLDSTE JUNIORER

LM Between-konsulent Katrine Houler har stået for udarbejdelsen af hæftet og fortæller her om baggrunden:

"Juniorforlaget udgav for mange år siden jævnligt bibelstudiehæfter for juniorer. Emnerne er stadig supergode og relevante, men sproget og det, som de refererer til, har ændret sig siden dengang."

Da hun kiggede de gamle hæfter igennem, blev hun inspireret af et, som handlede om frelsesvished, og prøvede at begynde forfra ud fra tanken: "Hvad synes jeg selv, er vigtigt? Og hvordan skal det formidles, så en teenager i dag kan forstå det?"

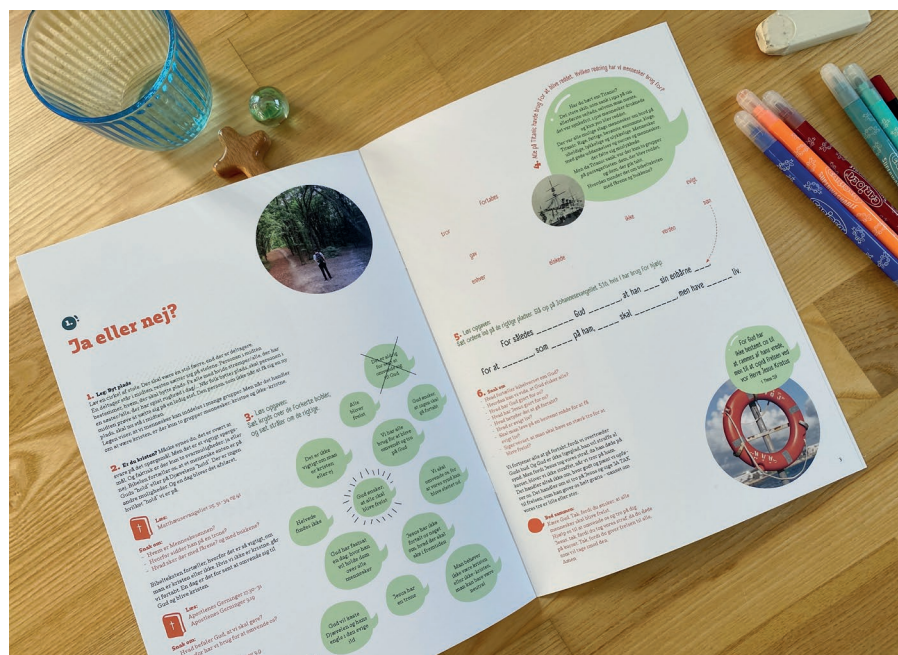
Hæftet er derfor tilpasset de ældste juniorer og teenagerne i LM's klubber rundt i landet.

LEGER TROEN IND UNDER HUDEN

Between-konsulent mener, at der er brug for fordybelse i en tid, hvor alting ellers skal være digitalt.

"Mange juniorer har ikke tålmodighed til at sidde ret længe og lytte. De vil bare gerne i gang selv med at undersøge noget – og det kan dette hæfte hjælpe dem til," fortæller hun.

I hæftet er der tre oplæg med forslag

I hæftet er der tre oplæg, og i hvert oplæg er der forslag til en leg, bibelteksler og samtale-spørgsmål, opgaver og forslag til bøn.

til leg, opgaver og samtale-spørgsmål, som juniorerne og teenagerne selv skal arbejde med, så de bedre kan få indholdet ind under huden.

En af legene handler for eksempel om at bytte plads og dermed vise, at det er vigtigt at vælge "det rigtige hold" – Guds eller Djævelens – når det handler om at være kristen.

ER JEG KRISTEN, FORDI MOR OG FAR ER DET?

De emner, som hæftet "Er jeg en kri-

sten eller? ..." tager op, taler ind i noget vigtigt i juniorers og teenagers udvikling, mener Katrine Houler.

"Nu er der selvfølgelig stor forskel på børn i den alder, men det er typisk en tid, hvor mange begynder at spørge sig selv: 'Er jeg bare kristen, fordi min mor og far er det?'"

Derfor ser hun et behov for et hæfte, som på denne måde tager de svære, men vigtige trosspørgsmål op.

Hæftet koster 17 kroner og kan købes på LMBU.dk. ■

CAMBODJANERE SKAL LÆRE HJÆLP TIL SELVHJÆLP

"DET HANDLER OM AT STILLE DE RIGTIGE SPØRGSMÅL, SÅ DE LOKALE SELV KAN FINDE LØSNINGER PÅ DERES PROBLEMER," SIGER MISSIONÆR HELLE GAEDT POULSEN. SAMMEN MED SIN KOLLEGA PÅ LIVING HOPE CENTER HAR HUN HOLDT ET BIBELSK BASERET KURSUS I SAMFUNDSUDVIKLING.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO HELLE GAEDT POULSEN, FREEPIK

"Hvad ser du som det største problem i dit lokalsamfund?"

Sådan lød spørgsmålet til 32 deltagere, der fra den 15.-18. september var på kursus på Living Hope Center i Run Ta Ek i det nordlige Cambodja. Her lærte de, hvordan man ud fra en bibelsk baggrund kan engagere den lokale befolkning til selv at gøre noget for at reducere problemer som fattigdom, dårlig ernæring og manglende sundhed.

Gennem rollespil og gruppearbejde skulle kursisterne reflektere over for-

skellige problemstillinger og spørgsmål, fortæller LM-missionær og sygeplejerske Helle Gaedt Poulsen, der sammen med sin cambodjanske kollega, Samnieng, stod for afholdelsen af kurset.

DE LOKALE FÅR EJERSKAB

Hun fortæller om en øvelse, hvor alle i gruppen blev bedt om at tage en bestemt ting med som symbol for det, de så som det største problem i samfundet. Det kunne være en mobiltelefon

som eksempel på dårlig internetdækning eller et glas som udtryk for mangel på rent drikkevand.

Hver deltager fik tre sten, som de skulle lægge ved de ting, de anså som de største problemer.

"Det er en øvelse, som deltagerne kan bruge ude i landsbyerne: 'Hvad synes I er problemet?'. Det handler om at stille de rigtige spørgsmål for at få de lokale på banen, så de selv kan finde løsningerne – det kan være at oprette lånegrupper eller samle skrald i lokalsam-

Gennem gruppearbejde lærte deltagerne at identificere problemerne i deres samfund, så de sammen kan finde en løsning.

fundet. De får mere ejerskab, hvis de selv er med til at definere problemerne, end hvis andre siger, hvad de skal gøre.”

HVAD SIGER GUD OM ØKONOMI?

Ideen kom, efter hun og Samnieng og en af præsterne fra Church of Siem Reap i foråret var på kursus i Thailand med støtte fra Center for Kirkeligt Udviklingsarbejde.

Da der var penge tilovers på budgettet, blev det muligt at lave et lignende kursus for de ansatte på Living Hope Center sammen med medarbejderne fra to andre organisationer. Der var også råd til at få de to amerikanske undervisere fra Thailand til at komme og undervise i konceptet Community Health Evangelism, som er et bibelsk fundet kursus i samfundsudvikling.

”Hele grundtanken er, at vi – ligesom Jesus gjorde – både skal møde menneskers åndelige og fysiske behov. Derfor er der bibeltekster til de forskellige emner i kurset, for eksempel: ’Hvad siger Gud om, hvordan du skal forvalte

din økonomi?’ Eller hvis man taler om sygdom, ser man på, hvad Bibelen siger om det.”

EN ØJENÅBNER

For den danske missionær og hendes kolleger på Living Hope Center har undervisningen været en øjenåbner og hjælp til at tale med folk, når de er ude på husbesøg.

”Det har givet mig værktøjer og et fælles sprog med de lokale. Der er et ’før’ og et ’efter’ for Samnieng og mig, for nu er vi på samme ’kanal’. Det stiller os lige,” siger hun.

Hun er også meget bevidst om, at det at lære hjælp til selvhjælp er en lang proces i Cambodja, hvor man på grund af landets historie i mange år har været afhængig af hjælp udefra.

”Det er et mindset, der skal ændres til: ’Hvad kan jeg selv gøre?’ Deres historie skal vendes – at selvom man næsten ingen penge har, har man stadig noget, som kan bruges. Det er et langt, sejt træk.” ■

COMMUNITY HEALTH EVANGELISM (CHE)

Et bibelcentreret uddannelsesprogram, der bruges af hundredvis af kristne kirker og organisationer over hele verden.

Læs mere på chenetwork.org.

DE LOKALES LØSNING ER OFTE DEN BEDSTE

På kurset fortælles om en landsby på en bjergtop, hvor folk kom til skade, når de skulle ned ad bjerget.

En NGO gav dem en ambulance – men den gik i stykker.

En anden NGO åbnede en klinik – men personalet skulle på ferie.

Til sidst foreslog en ældre kvinde, at de byggede et hegn, så folk ikke faldt ned.

Deres egen løsning viste sig at blive den bedste.

Vi ønsker ligeværdigt samarbejde i mission

DET ER VIGTIGT MED VENSKABSFÆLLESSKABER FREM FOR KIRKER I VESTEN, DER ER AFSENDERE, OG KIRKER I ANDRE LANDE, DER ER MODTAGERE, SIGER LM'S GENERALSEKRETÆR SØREN SKOVGAARD SØRENSEN.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO PRIVAT

"Det her var en sti hen mod partnerskab i mission på en ny måde. Vi ønskede alle samarbejde og ligeværdighed i mission."

Det siger LM's generalsekretær Søren Skovgaard Sørensen, når han kort skal sammenfatte, hvad han tog med sig hjem fra Global Lutheran Forum 2025 (GLF).

Konferencen blev holdt på NLM's grund i Nairobi den 22.-26. september med deltagelse af 50 kirkeledere fra 13 lande på fire kontinenter.

Fra LM deltog foruden Søren Skovgaard Sørensen missionsleder Christi-

an Lund Pedersen og missionskonsulent Ole Malmgaard.

VIL UDBREDE TIL HELE VERDEN

GLF er et missionalt, bibeltro luthersk forum, der har fokus på at nå de mindst nåede folkeslag med evangeliet.

Det blev dannet i 2015 af kirkeledere fra Nordeuropa og USA. Senere blev Mekane Yesus Kirken i Etiopien inddraget.

I 2018 var Søren Skovgaard Sørensen med for første gang. Senere er han blevet valgt ind i ledergruppen, og hans intention har hele tiden været at ud-

brede forummet til at omfatte lutherske kirker fra endnu flere lande.

"Jeg har arbejdet på, at det ikke skulle blive ved at være vestligt styret, og i år var der repræsentanter med fra Myanmar, Indien og Indonesien. Desværre er det ikke lykkedes at få Sydamerika med endnu," siger han.

"De kommer forhåbentlig med ved næste konference i 2027."

LIGEVÆRDIGE FÆLLESSKABER

Alle programpunkter på konferencen handlede om, hvordan samarbejdet i mission kan styrkes og udbygges.

"Der var enighed om, at det ikke skal være kirker i Vesten, der er afsendere, og kirker i andre lande, der er modtagere," siger Søren Skovgaard Sørensen.

"Vi vil venskabsfællesskaber, det vil sige et mere ligeværdigt forhold, hvor vi er sammen i mission."

En vej frem mod det er at blive klogere på de kulturforskelle, der er lande og kirker imellem.

"Og ikke mindst blive klogere på, hvordan vi i Vesten selv fremstår, når man ser på os udefra. Sådan at vi ikke ubevidst kommer til at udstråle en magtsstruktur," siger LM's generalsekretær.

Han tænker med stor glæde tilbage på samtaler med kirkeledere fra særligt Etiopien og Indien. ■

HVORDAN FÅR VI DE UNGE MED?

Ud over bibelundervisning og tid til snak og netværk var der tre temadage på konferencen.

Her blev der drøftet emner, som er udfordringer i alle lande og verdensdele, selvom det kan se forskelligt ud, alt efter hvilken kultur man kommer fra.

Tirsdag gjaldt det udfordringen med at nå ud til unge/den nye generation. Unge fra Indien, Afrika og Slovakiet holdt oplæg om, hvordan man kan involvere unge mere i verdensmission. Især i Indien, hvor kulturen er meget hierarkisk opbygget, kan det være svært for de unge at få plads

Onsdag handlede om, hvordan man kan bruge

teologisk uddannelse til at række ud og skabe netværk.

Rektor for Fjellhaug International University College i Norge holdt oplæg om nye mønstre for samarbejde, og rektor for Mekane Yesus Seminary i Etiopien talte om at dele resurser på tværs af teologiske fakulteter.

Torsdag var der fokus på, hvordan man kan samarbejde på tværs af kulturer og kontinenter. Ikke kun hvad angår typisk mission, men også for eksempel når det gælder jobmission i andre lande. Den sidste samling var om "de største udfordringer set fra alle sider".

I programmet på konferencen var der sat god tid af til samtale i grupper på tværs af de lande og kontinenter, deltagerne kom fra.

TEMA:
KULTUR-
MØDET

Man kan være træt af sin egen kultur, eller man kan være stolt af den. På samme måde kan man være fascineret af en fremmed kultur eller finde den uforståelig eller primitiv.

I dette nummer af *Tro og Mission* kan du læse om de udfordringer, der kan være ved at være dansk missionær i et helt andet land, men også om, hvordan evangeliet har en indgang i enhver kultur. LM bliver også undersøgt som kultur, når en antropolog fremhæver de sider ved LM-fællesskabet, man sjældent italesætter.

HVORFOR SPØRGER VI EGENTLIG DE NYE OM, HVEM DE ER I FAMILIE MED?

MISSIONSKONSULENT REBEKKA ZOLL LANDKILDEHUS ER UDDANNET ANTROPOLOG. VI HAR BEDT HENDE KASTE ET ANTROPOLOGISK BLIK PÅ LM SOM KULTUR.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN ILLUSTRATION ISTOCKPHOTO

^
Rebekka Zoll Landkildehus peger på, at selvom man i LM ønsker at være formet af Bibelen, er samværet i LM også præget af den danske kultur.

"Inden for antropologien ønsker man at gøre det kendte ukendt og det ukendte kendt – blandt andet ved at stille de spørgsmål, som afslører det usagte og indforståede i en kultur," siger Rebekka Zoll Landkildehus, som er missionskonsulent i LM og har en bachelor- og kandidatgrad i antropologi fra Aarhus Universitet.

"For os i LM kan det være en god øvelse at lade, som om det, vi selv kender så godt, er ukendt for os, og forsøge at se på os selv med friske øjne."

Ifølge hende kan det være sundt at lytte og stille spørgsmål – til sig selv og hinanden.

"Hvad gør vi hos os? Hvad taler vi om? Hvordan taler vi om det? Hvad taler vi ikke om, og hvordan er vi i det hele taget sammen?"

LM-MØDET SOM RITUAL

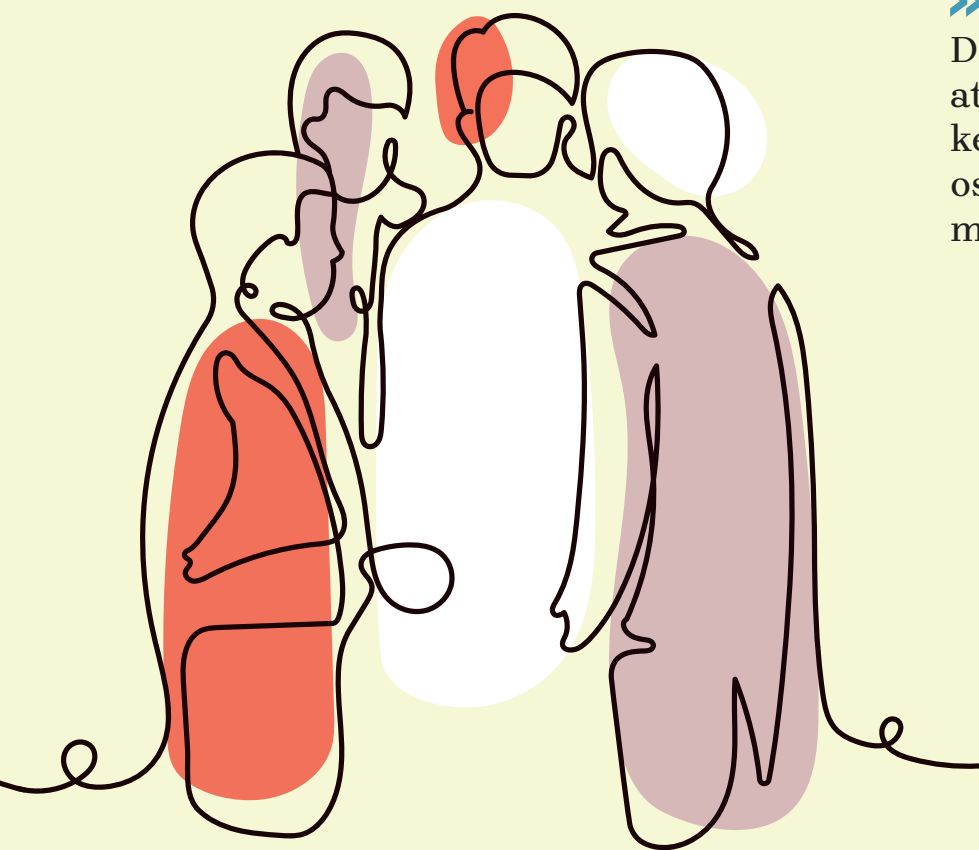
Når man undersøger en bestemt kultur, vil man ofte se på det pågældende fællesskabs ritualer. Bredt forstået er et ritual gentagne handlinger, som udfø-

res ud fra bestemte rammer eller regler med et bestemt formål. Noget kan derfor godt opfattes som et ritual, selvom man ikke selv tænker det som sådan. Rebekka fremhæver det ugentlige møde som et ritual i LM.

"Selvom vi ikke tænker på det som et ritual har det gentagne møde i missionshuset eller frimenigheden en særlig ramme. Ofte indebærer et ritual en overgang, en transformation eller en fornyelse. Jeg vil nok sige at LM-mødets formål er fastholdelse eller opretholdelse – både i forhold til fællesskabet og til troen," siger hun.

Selvom man i LM ønsker at være formet af Bibelen, er sammenkomsterne i LM også præget af den danske kultur. Rebekka fremhæver, at selvom LM's teologi på nogle punkter står i kontrast til den danske ide om ligestilling, titter det anti-hierarkiske og ligheds-søgende frem ved LM's sammenkomster.

"I en anden kultur ville en præst eller leder nok være langt mere styrende og

Det kan være en god øvelse at lade, som om det, vi selv kender så godt, er ukendt for os, og forsøge at se på os selv med friske øjne.

Mennesket har behov for at gruppere og kategorisere, og derfor kan det være svært at rumme den, som ikke er afklaret eller oplever tvivl.

være den eneste, som fik ordet. Meddelelserne til sidst i et møde i LM for eksempel, hvor alle i salen kan tage ordet og informere, er nok et udtryk for den lighedssøgende kultur i Norden, vi også er præget af.

TRANGEN TIL AT GRUPPERE

Inden for strukturalismen – en retning inden for humanistisk videnskab – siger man, at mennesket tænker i binære oppositionspar: inde-ude, mand-kvinde, ren-uren. Det, som måtte ligge derimellem, opfatter man derfor som noget rod, som skal redes ud.

”Det er mit indtryk, at noget tilsvarende kan være på spil i LM. Når man kan have svært ved netop at rumme den, der ikke er helt afklaret i forhold til etiske spørgsmål eller oplever tvivl, kan det være, fordi de i en vis forstand befinder sig midt imellem, fordi de er på vej,” siger hun og fortsætter:

”I traditionelle kulturer med regelmæssige overgangsritualer er det netop det problem, man søger at løse med overgangsritualet, man presser på for at få overgangen overstået og komme ud over den usikre mellemposition.”

Trangen til at gruppere eller kategorisere er også på spil, når folk spørger til, hvem man er i familie med.

”Det kan være en uskyldig samtale-starter, men det bunder i nogle tilfælde også i den almenmenneskelige trang til systemer og søgen efter den mening og tryghed, det kan give at lokalisere nogle i LM-familien,” påpeger missionskonsulenten.

Hun opfordrer derfor til, at man overvejer, den rolle det kan få eller det indtryk, det kan give.

”Der er jo nogle, som på den ene side ikke kan fremvise et interessant stamtræ og andre, som ønsker at være sig selv mere end sin slægt.” ■

Når Anders Wiwe Philipps underviser, arbejder han på at være meget tålmodig og hjælpe cambodjanerne til at danne deres egne meninger.

Khmererne krummer tæer over "Den fortabte søn"

DET AT SÆTTE SIG IND I KULTUREN, DER HVOR MAN ER, GIVER NOGLE FREMRAGENDE REDSKABER TIL AT LUKKE DE BIBELSKE TEKSTER OP FOR MENNESKER, ERFARER CAMBODJA-MISSIONÆR.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO PRIVAT

Ordet kultur dækker ofte over, hvordan en gruppe mennesker typisk opfører sig over for hinanden – og hvad der får dem til det.

Sådan lyder forklaringen fra Anders Wiwe Philipps, der i knap to år har været missionær i Battambang i Cambodja.

"I Danmark – og i det meste af den vestlige verden – er vi vant til at definere ud fra, om man er skyldig eller uskyldig. Hvis en har løjet eller stjålet, er det

hans skyld, og man kan ikke tørre det af på en anden," forklarer han.

"I Cambodja er det derimod ære og skam, der er styrende for, hvordan man opfører sig over for hinanden. Det handler om at værne om sin ære og undgå skam. Ære skal forstås som at overholde de ofte uskrevne regler for respektfuld opførsel. Desuden er æren ikke kun ens egen, men familiens. Skam skal derimod forstås som det modsatte af ære."

Han indskyder dog, at mange danskere nok er bekendt med at handle ud fra hensynet til, hvordan det får en til at se ud.

VÆRE TÅLMODIG OG SPILLE BOLDEN TILBAGE

Et af Anders' yndlingseksempler på, hvor meget ære/skam-kulturen fylder i Cambodja, har han fra at køre med tuk-tuk.

Man spørger chaufføren, om han kan

Der er en fordel ved at skulle forkynde ind i en ære/skam-kultur. Nemlig at evangeliet udspiller sig i en kultur, der minder meget om den.

køre til det hotel, hvor man bor. Og selvfølgelig kan han det. Efter et kvarters tid kører man stadig rundt i de samme gader, og det går op for en, at han ikke aner, hvor hotellet er. Han har bare ikke sagt det, for det ville være skamfuldt, og han taber ansigt, hvis han indrømmer, at han ikke kender stedet. Så hellere lyve og holde facaden. Hvis man anklager ham for at have løjet, udstiller man ham offentligt og bringer skam over ham.

Anders slår fast, at det er vigtigt at have øje for denne kulturspænding, når man arbejder med at forkynde evangeliet i Cambodja. Hans erfaring er, at når man sætter sig ind i kulturen, giver det nogle fremragende redskaber til at bringe evangeliets budskab ind i menneskers liv.

"Ofte vil jeg stå i en mere ærefuld position over for mine medkristne i landet. Blot fordi jeg er hvid og ovenikøbet deres gæst. Ofte vil man gerne afvente og høre, hvad jeg gerne vil. Og når man først ved, hvad jeg vil, vil det være skamfuldt at udfordre min mening," siger han.

"Derfor kan det være svært at få modspil fra de mennesker, der faktisk kender kulturen meget bedre end jeg."

Lidt hen ad vejen opdager han måske, at modspillet er der alligevel – bare lidt gemt væk. Bag om ryggen kan han se, at aftaler ikke helt bliver

overholdt, eller der bliver justeret på nogle ting.

Han arbejder på at imødekomme den tendens ved at bruge tid med mennesker, være tålmodig og spille bolden tilbage.

"Det kan være svært at danne sin egen mening for en, der er vant til altid at vente på autoritetens holdning."

EVANGELIET UDSPILLER SIG I EN ÆRE/SKAM-KULTUR

"Der er imidlertid også en fordel, når man skal forkynde ind i en ære/skam-kultur. Nemlig at de bibelske fortællinger udspiller sig i en kultur, der minder meget om den," siger Anders.

"Tænk bare på lignelsen om den fortabte søn. Tænk på den skam, hans opførsel har medført faderen. Hvad folk ikke har tænkt. Khmererne sidder nærmest og krummer tæer."

Han slår fast, at faderens kærlighed til sin søn står endnu mere radikalt for deres øjne, fordi han trodser ære og skam.

"Cambodjanerne har ikke kun brug for at høre, at de er juridisk frifundet over for Gud. De har også brug for at høre, at vi er tilgivet for den skam, der klæber til alt i vores liv. Og som faderen løber sønnen i møde, kan vi forkynde en helt særlig værdi, der gives udefra, og som sletter skammen ud. En kærlighed, der sætter fri." ■

"Vi nyder sådan hans selskab. Man kan virkelig lære meget," fortæller parret, der har en somalisk flygtning boende.

Det gør indtryk at mærke deres frimodighed

MIE OG SVEND DYSSEGAARD FRA LØGUMKLOSTER KOMMER HELT TÆT PÅ FLYGTNINGE GENNEM DET TVÆRKULTURELLE ARBEJDE. MØDET MED FORFULGTE KRISTNE ER MED TIL AT STYRKE DERES EGEN TRO, FORTÆLLER DE.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO JESPER NOER

For ti år siden blev Svend Dyssegaard spurgt, om han ville køre tre unge mænd fra asylcenteret i Haderslev til dåbsundervisning i Løgumkloster, hvor han bor.

Det blev startskuddet for ham og hustruen Mie til at engagere sig i det tværkulturelle arbejde blandt flygtninge i det sønderjyske. Her har de siden mødt og hjulpet mange mennesker, der er flygtet eller bliver forfulgt på grund af deres kristne tro.

"Det er simpelthen så trosstyrken, at høre dem fortælle deres vidnesbyrd om, hvordan de er kommet til tro på Jesus, og høre, hvordan de frimodigt vidner for andre – på trods af den modgang, de har oplevet. De giver meget mere udtryk for det, end vi er vant til som danskere," fortæller de.

IVRIG EFTER, AT NYE SKAL HØRE OM JESUS

Parret har også en somalisk flygtning

boende, som hedder Sade Kassim. Da de hørte, hvordan Sade blev truet på asylcenteret, fordi han fortalte andre om Jesus, tilbød de ham et værelse i deres hjem.

"Det var ikke til at holde ud at tænke på, hvordan han havde det, så vi har givet ham en nøgle, for at han kan komme og sove hos os, når han har brug for det," siger parret, der har stor glæde af samværet med den unge flygtning. Især Svend er meget glad for den hjælp, han får af Sade, når han kører med ham rundt og henter overskudstøj til fordel for Dansk Balkan Mission.

"Vi nyder sådan hans selskab. Man kan virkelig lære meget af ham. Han er ukuelig i forhold til sin tro. Selvom der er mange på asylcenteret, der truer ham, stopper han ikke med at fortælle om Jesus."

Parret har hver torsdag en bibelgruppe, hvor de sammen med fem flygtninge gennemgår Al Massira-materialet,

der handler om, hvordan man deler evangeliet med muslimer. Her er Sade også med, og han er ivrig efter at få nye med i gruppen.

"Det er dejligt at mærke hans begejstring. Det smitter af på os andre," fortæller Mie.

VI SER GUDS FINGER GANG PÅ GANG

Mie og Svend bliver opmuntret, når de ser, hvordan Gud igen og igen leder mennesker, som de har haft kontakt med i det tværkulturelle arbejde, til et sted i tryghed.

Og de har mange eksempler på, hvordan flygtninge er blevet ledt til andre steder i Danmark eller i udlandet, hvor der stod kristne klar til at tage imod dem.

"Det er så tydeligt, at Gud har en finger med i det. Det ser vi gang på gang. Nogle af flygtningene får ikke opholdstilladelse og må forlade Danmark igen.

Læs Sade Kassims historie i *Tro & Mission* nr. 10/2025.

Jeg kan godt bekymre mig for, hvordan det skal gå dem, men Gud har styr på situationen.”

Parret selv oplever det som Guds ledelse, at de skulle få kontakt med flygtninge. Det skete nemlig på et svært tidspunkt for dem, hvor begge deres børn inden for kort tid rejste ud som missionærer med deres familier – det ene hold til Cambodja og det andet til Grønland.

Derfor så de flygtningene som sendt til dem af Gud – midt i deres eget savn af børn og børnebørn.

”Det giver os sådan en glæde at opleve og erfare Guds trofasthed på den måde,” siger de. ■

VIL DU VÆRE MED I DET TVÆRKULTURELLE ARBEJDE?

Der er mange muligheder for at hjælpe i arbejdet med flygtninge. Det kan for eksempel være:

- Frivillig på forskellige lejre rundt i landet.
- Lektiehjælp på asylcentre.
- Kørsel til gudstjenester og møder.
- Hjælp i køkkenet til fællesspisning og kulturmøder.

Du er velkommen til at kontakte LM's tværkulturelle konsulenter på integration@dml.dk og høre, hvad der findes af opgaver i nærheden af dig.

FLERE SØGER KIRKEN EFTER CHARLIE KIRKS DØD

CHARLIE KIRKS ENKE HAR OPFORDRET SINE FØLGERE TIL AT SØGE KIRKEN.

SAMTIDIG OPLEVER FLERE KIRKER I USA, AT MORDET PÅ DEN KONSERVATIVE FIGUR HAR FÅET SÆRLIGT UNGE AMERIKANERE TIL AT DUKKE OP TIL SØNDAGSGUDSTJENESTERNE.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO WIKIPEDIA

▲ Charlie Kirk talte ved et møde for studenter i Tampa i Florida.

Efter mordet på den politiske figur Charlie Kirk oplevede flere kirker i USA et øget antal af kirkegængere til deres søndagsgudstjenester. Det fortæller det kristne nyhedsmedie *Christian Post*. Flere besøgende blev især bemærket i stater som Pennsylvania, Ohio, Michigan, Illinois og Colorado – og det var især fra den yngre generation. En kirke i Michigan oplevede for eksempel, at mange af de unge, som var vokset op i kirken, men som ikke havde været i kirken i årevis, nu dukkede op igen.

HAR SKABT SELVREFLEKSION BLANDT DE UNGE

Charlie Kirk blev 31 år og efterlod sig to børn på

et og tre år. Ud over at være fortaler for konservative værdier og højreorienterede holdninger var han også åben omkring sin kristne tro. JP De Gance, præsident i organisationen *Communio*, som støtter kirker i evangelisation, peger på, at en ung persons tragiske død kan skabe en eksistentiel refleksion hos unge mennesker og inspirere dem til at søge fællesskabet i kirken.

“Det kan skabe en vis selvrefleksion og få folk til at spørge sig selv: Hvad lever jeg selv for lige nu,” siger De Gance til *Christian Post*.

Efter Charlie Kirks død overtog hans enke, Erika Kirk rollen som administrerende direktør i den konservative studenterbevægelse *Turning Point USA*. Den 28. september, to uger efter sin mands død, postede hun blot tre ord på det sociale medie X: “Go to church” (Gå i kirke).

Hendes simple budskab gik viralt og blev liket og delt mange tusind gange.

En af delingerne kom fra en lidt uventet kant, nemlig fra tech-milliardæren Elon Musk. Han har tidligere kaldt sig “kulturelt kristen” – og fortalt, at han har det o.k. med at komme i helvede, “da størstedelen af verdens befolkning alligevel vil ende dér”. Alligevel valgte han at dele Erika Kirks opfordring til at søge mod kirken.

GENERATION Z GÅR I KIRKE

At unge generelt søger kirken, bakkes op af en ny undersøgelse foretaget af det amerikanske forskningsinstitut, som viser, at unge fra Generation Z er mere tilbøjelige til at gå i kirke end de ældre generationer.

Undersøgelsen kunne også påvise, at den månedlige kirkegang blandt de yngre amerikanere næsten blev fordoblet fra 2020 til 2025. ■

^
Er jøderne Guds udvalgte folk? Ikke ifølge de unge, viser en ny undersøgelse.

Ifølge unge er jøderne ikke Guds udvalgte folk

UNGE EVANGELIKALE MENER I HØJERE GRAD END DE ÆLDRE, AT DEN KRISTNE KIRKE HAR OVERTAGET JØDERNES ROLLE SOM GUDS UDVALGTE FOLK.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO PXHERE.COM

Evangelikale kristne under 35 er mindre tilbøjelige til at anerkende jøderne som Guds udvalgte folk, end de ældre er. De unge støtter i højere grad såkaldt erstatningsteologi, viser nyt studie. Ifølge erstatningsteologien har den kristne kirke i dag overtaget Israels plads i frelseshistorien og overtaget Israels løfter.

Mens 49 procent af respondenterne sagde, at de troede på, at jøder er Guds udvalgte folk, var kun 29 procent af dem under 35 år enige. I de ældre grupper lå svaret på omkring 55 procent.

"Ligesom yngre evangelikale ændrer holdning til andre vigtige kulturelle emner, ser vi et lignende mønster i holdningerne til Israel," siger Mark Dreistadt, som er direktør i Infinity Concepts, der har været med til at fore-

tage undersøgelsen. Det skriver *Christian Post*.

KONFLIKTEN I GAZA HAR IKKE ÆNDRET HOLDNINGEN

Tilbage i 2021 blev der lavet en tilsvarende undersøgelse. Den andel, der betragter jøderne som Guds udvalgte folk, er statistisk set uændret, og heri sås ligeledes en tydelig generationsforskel.

At meget lidt lader til at have ændret sig de seneste fire år, når det kommer til holdningen til Israel, er faktisk en interessant opdagelse, den nuværende situation i Gaza og beskyldningerne om folkemord taget i betragtning.

"Det er godt at se, at overbevisninger ikke lader sig ændre af nyhedsstrømmen, siger Ron Sellers, præsident for Grey Matter Research Consulting, til *Baptist Press*.

MICHAEL AGERBO MØRCH ER UDNÆVNT TIL LEKTOR

36-årige Michael Agerbo Mørch er underviser på DBI, og den 1. oktober fik han en ny titel.

Efter en flere måneder lang bedømmelse blev han nemlig meriteret som lektor og er nu "Lektor i systematisk teologi".

NY FORSTANDER PÅ MARIAGER HØJSKOLE

Siden 2018 har Gideon Jakobsen været formand for Frydensberg Efterskole i Mariager. Til juli 2026 skifter han til en anden skole i byen, nemlig Mariager Højskole.

BIBELNØGLEN HAR FÅET NY BIBELINSPIRATOR

Bent Houmaa Jørgensen fra Bjergeringbro er ny mand i bibelinspirationsteamet i Bibelnøglen.

En bibelinspirator i Bibelnøglen er en frivillig, som repræsenterer Bibelnøglen rundt i landet med forkyndelse, undervisning og information om Bibelnøglens resurser og arbejde.

"Vi glæder os over, at Bent har sagt ja, og tror, at hans mangeårige erfaring med bibelspredning gennem Soma Biblia i Tanzania kan blive et godt afsæt i hans arbejde," siger landsleder Hakon Christensen.

Siden Hamas' angreb den 7. oktober 2023 har mængden af rejser fra Danmark til Israel haft et stort dyk. Det gælder både rejser med et diakonalt fokus og turistrejser.

Rejsevejledning har store konsekvenser for kristent arbejde i Israel

UDENRIGSMINISTERIET FRARÅDER KORTTIDSOPHOLD I ISRAEL. DE KRISTNE ORGANISATIONER MED ARBEJDE I ISRAEL HAR DERFOR FOKUS PÅ AT STØTTE LOKALE PARTNERE.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO ARKIV

På grund af situationen i Israel og Gaza fraråder det danske udenrigsministerium alle ikke-nødvendige rejser til Israel. Siden den palæstinensiske terrororganisations angreb den 7. oktober 2023 har mængden af rejser fra Danmark til Israel derfor haft et stort dyk. Det har især haft betydning for de kristne organisationer i Danmark, hvis arbejde beror på tilstedeværelse i Israel.

Foreningen Ordet og Israel har for eksempel været nødsaget til at beslutte, at hverken forårsholdet 2026 på Discipelskolen eller forårets Yad va Levhold for unge gennemføres, fordi man har valgt at fastholde princippet om at følge Udenrigsministeriets rejsevejledning, når det gælder korttidsophold.

KAN IKKE SENDE FOLK PÅ KORTTIDSOPHOLD

"Den rejsevejledning følger vi, når det

gælder volontører, seniorvolontører, discipelskoleelever og andre kursister. Det betyder, at det meste af det arbejde, vi udførte indtil den 7. oktober 2023, lige nu ligger stille. Vi kan ikke sende folk ud på korttidsophold, så længe Udenrigsministeriet fraråder det," siger generalsekretær Ole Andersen til *Kristeligt Dagblad*.

Også det diakonale arbejde har praktisk talt været umuligt siden terrorangrebet. Derfor går arbejdet nu ud på fortsat at give støtte til de partnere og projekter, de hidtil har støttet. Det gælder især messianske jøder og udsatte menigheder, som under evakueringer har kunnet benytte sig af Ordet og Israels bygninger i Poriya til at holde gudstjeneste.

STØTTER LOKALE PARTNERE

I oktober 2023 blev alle Ordet og Israels folk i Israel evakueret til Danmark,

men siden har man ad flere omgange sendt medarbejdere til Jerusalem.

Udenrigsministeriets rejsevejledning udfordrer også Israelsmissionens arbejde, blandt andet når det kommer til korte ophold for unge. Men alligevel fortsætter organisationens engagement på mange andre måder som før.

Det er endda lykkedes for dem at få sendt et dansk præstepar til Jerusalem. Anne-Marie og Hans Jørgen Hansens udrejse blev dog i første omgang udskudt på grund af konflikten, men før sommer kom de så afsted.

"Vi støtter lokale partnere, der arbejder blandt israelere, både jøder og arabere. Det gælder blandt andet studenterarbejde. De klør fortsat på, selvom

det da er udfordret af, at mange af de jødiske studerende bliver kaldt ind i militæret," siger Christian Rasmussen, som er generalsekretær i Israelsmissionen til *Kristeligt Dagblad*.

REJSEBUREAU MISTER STOR DEL AF SIN OMSÆTNING

Konflikten i Israel har også haft store konsekvenser for Indre Missions rejsebureau Felix Rejser. Inden terrorangrebet i 2023 og Israels offensiv i Gaza gik 30-40 procent af alle rejserne nemlig til Israel.

"Det er en stor del af vores virksomhed, der blev fjernet hen over natten. Så vi har været meget udfordrede af, at så stor en del af vores omsætning bare er forsvundet," siger Felix Rejsers direktør, Birgitte van der Schaft, til *Kristeligt Dagblad*. ■

LANDSSTYREMØDE DEN 23. SEPTEMBER

GRATIS LANDSMØDE FOR MEDLEMMER AF LMU

Landsstyrelsen blev orienteret om, at LMBUs bestyrelse har besluttet at lade LM's Landsmøde i Ringsted den 9. maj 2026 være gratis for alle medlemmer af LMU.

Det glæder Landsstyrelsen, som håber, at landsmødet vil blive velbesøgt af alle aldersgrupper. Temaet er Sammen, og det vil blandt andet være LM's formand, Peter Rask, og LMBU's nye landsleder, David Jespersen, som vil være hovedtalere på to af møderne.

NYANSAT GRAFIKER

LS blev orienteret om, at Cecilie Ravn Lind (24) er ny grafiker i LM. Hun vil fra oktober til december være ansat på 40 procent, mens hun færdiggør sin uddannelse i Visual Communication Design. Fra nytår går hun på fuldtid.

LM'S ØKONOMI

LS vedtog et budgetforslag for 2026 på 17,5 millioner kroner.

Det gjorde de, selvom gaveindtægterne ikke har været svarende til budgettet i 2024, og at der p.t. mangler et stort millionbeløb i årets sidste måneder for at nå målet på 17,5 millioner kroner i 2025.

Dette gør LS, fordi de ønsker at bevare aktivitetsniveauet i de mange forskellige og vigtige arbejdsgrøner, der er i LM. LS håber på en øget gaveiver i årets sidste måneder og i det kommende år – så mennesker møder Jesus!

SØREN SKOVGAARD SØRENSEN

GENERALSEKRETÆR

SSS@DLM.DK

GUD LEDER GENNEM BØN

Nogle gange kan Gud lægge ting til rette på så konkret en måde, at man helt kan mærke gåse huden på armene. Det oplevede jeg for nylig, da jeg deltog i Global Lutheran Forum i Nairobi.

På mit værelse bad jeg om, at Helligånden måtte komme nær og røre ved dem, der var i gang med Walk & Talk om dagens emne, så der ville komme noget konkret ud af konferencen.

JEG BLEV HELT VARM AF GLÆDE INDENI

Efter jeg havde bedt, gik jeg ud for at spise og satte mig sammen med nogle ungdomsledere fra forskellige lande ved et bord udenfor. Jeg takkede dem for deres undervisning om at bygge bro mellem generationerne, som er væsentligt nemmere for os i Europa, end det er i Afrika og Asien (selvom vi også kan blive bedre til det ...).

De udtalte, at de ofte ikke blev involveret på grund af de kulturelle magtstrukturer. En ungdomsleder fra Indien spurgte, om jeg ikke kunne komme ud til hans kirke og tale enhed mellem generationerne op i kirken.

Jeg svarede ham, at jeg faktisk skulle til Indien til vinter, men at programmet desværre allerede

var godt fyldt op med besøg to forskellige steder. Og Indien er jo et stort land, så jeg kunne desværre ikke presse et tredje sted ind denne gang.

Ungdomslederen spurgte mig, hvor jeg da skulle hen? Da jeg på et kort viste ham et af stederne, jeg skulle hen, lyste hans ansigt op i et stort smil: "Jamen, det ligger jo kun ti minutter fra vores kirke!"

Da han sagde det, blev jeg helt varm af glæde inde i, og han udtrykte det på sin egen ungdommelige måde: "Det er da for vildt!"

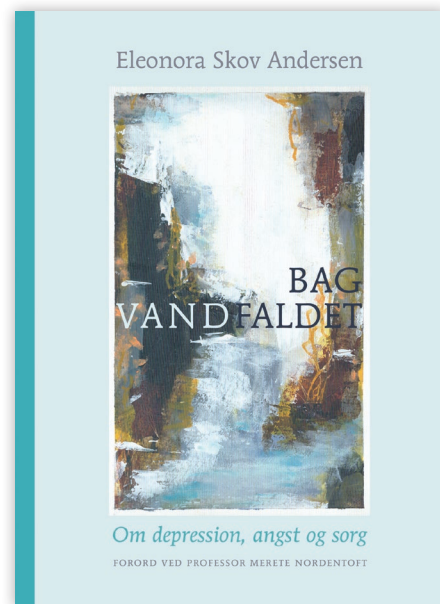
HELLIGÅNDEN LEDER HELT KONKRET

Og ja, det er helt vildt, hvad Gud kan gøre.

Jeg blev mindet om, at jeg 30 minutter forinden havde bedt om Helligåndens ledelse til noget konkret for alle andre, men ikke havde haft mig selv i tankerne.

Så nu er jeg inviteret til et ledelsesmøde i Good Shephard Lutheran Church og kan nå også at dele et Guds ord til dem dér, og min nye ven vil tilrettelægge et generationsmøde mellem lederne.

Ja, Gud er stor – og hans under sker dagligt. Bed, og der skal gives ...

ELEONORA SKOV ANDERSEN:

BAG VANDFALDET**– OM DEPRESSION, ANGST OG SORG**

LOHSE 2025

416 SIDER – 299,95 KRONER

Jeg blev indfanget med det samme, fanget af noget dybt genkendeligt og samtidig af noget nyt, som føltes vigtigt. Jeg blev ved med at læse og genkendte mange almenmenneskelige følelser, som det er så befriende at få sat ord på, og som bliver en hjælp til bedre at gribe og begribe sig selv og andre.

Eleonora formår at beskrive umenneskelig smerte og sorg og samtidig igen og igen vende tilbage til håbet og tage læseren med, både dig, der selv har været i sorgens eller depressionens mørke, og dig, som kun har mærket en flig af mørket eller set det overtage andre.

Håbet spirer på de fleste sider i den 400 sider tykke bog med undertitlen: *Om depression, angst og sorg*. Den gør op med ensomheden og skammen i depressionen og i de følelser, som nogle gange overtager vores hjerne og krop og gør os ukampdygtige for en tid. Og vi

Bog om depression, angst og sorg giver håb

FORFATTEREN TILBYDER NYE PERSPEKTIVER PÅ SVÆRE FØLELSER OG LIVSSITUATIONER. DERVED GIVER HUN HÅB TIL DEM, DER IKKE SELV KAN FINDE DET LIGE NU.

ANMELDELSE MIRJAM HARTMANN SJÆLLAND

har brug for at vide, at vi ikke er alene med disse følelser, og at håbet lever i de intense og uoverstigelige perioder i vores liv, hvor vi føler os alene bag vandfaldet, der overdøver alt andet.

OPMUNTRINGER FRA BIBELEN

Eleonora viser læseren mange veje, man kan gå, når man kun orker at stå. Bogen er spækket med sprækker i vandfaldet: praktiske råd, trøstende citater, ordløs kunst, digte, sange, steder, man kan søge hjælp, litteratur, film med mere. Forfatteren deler gavmildt ud af fortællinger fra Bibelen, som har været opmuntrende, når hun selv har stået i mørket bag vandfaldet, i ensomheden og håbløsheden. Hun deler smerte fra eget liv og giver os spejle, vi kan spejle os i.

Bogen låner håb til den, der ikke selv kan finde det lige nu. Vi er ikke ensomme vandrere i vores følelseslandskab, og vi er hver især værdige til livet, elsket betingelsesløst af Gud, også når vi ikke mærker det.

DU ER IKKE ALENE

Rigtig mange af os vil før eller siden rammes af psykisk sygdom i os selv eller i vores nærmeste, og derfor er bogen relevant for mange. Den hen-

vender sig også til dig, som er ramt af stress.

Eleonora vender ting på hovedet og tilbyder nye perspektiver på svære følelser og livssituationer: "Vi har alle noget møg i vores liv, men vi har også så meget vidunderligt. Begge dele har lov til at være der."

Hun giver opmuntring til de ensomme med skamfulde følelser: Begrav de urealistiske drømme, sørg over dem og kom videre. Små skridt, små erfaringer giver nyt mod, fornyet håb, som hjælper dig til at kigge ud fra mørket bag vandfaldet og få øje på, at du ikke står der alene, og at verden udenfor er smuk og værd at træde ud i igen.

FIND MOD TIL AT BEDE OM HJÆLP

Sidst i bogen finder du værdifulde guldkorn. Et af dem er et citat fra bogen *Drengen og muldvarpen*: "Hvad er det modigste, du nogensinde har sagt?", spurgte drengen. "Hjælp!", sagde hesten.

I bogen bliver du opfordret til at låne lidt mod og overskud til andre. En dag er det dig eller mig, der har brug for at låne af den, der har nok til flere. Og netop med dette ønske er bogen skrevet. For at give os mod til både at vise omsorg og til at bede om at få den. ■

MIRJAM HARTMANN SJÆLLAND

LÆRER

MISIS@LIVE.DK

En dag er det dig eller mig, der har brug for at låne af den, der har nok til flere.

HJÆLP LUMI GENBRUG – STØT BORGERFORSLAG

Når genbrugsbutikker i Danmark afleverer ting og sager, som de ikke har fået solgt, på genbrugspladsen, skal der nogle steder betales en kommunal afgift.

En genbrugsbutik opkræves nemlig en affaldsavgift på linje med andre erhvervsdrivende. Selvfølgelig, hvis overskud går til velgørenhed og alene beskæftiger ulønnet arbejdskraft.

Da det er et EU-direktiv, kan bestemmelsen kun ændres, hvis det tages op i Folketinget. Derfor er der blevet indsendt et borgerforslag til Folketinget med håb om, at butikker som LUMI Genbrug kan blive fritaget for afgiften.

Du kan støtte borgerforslaget på borgerforslag.dk

LUMI Genbrug er en succes, der helst skulle fortsætte

SAMMENLIGNET MED ANDRE GENBRUGSFORRETNINGER ER LUMI GENBRUG NOGET HELT SÆRLIGT, NÅR DET KOMMER TIL OPBAKNING, DÆKNINGSGRAD OG KUNDEPLEJE. NÆSTE GENERATION ER IMIDLERTID NØDT TIL I HØJERE GRAD AT ENGAGERE SIG, HVIS DET SKAL KUNNE FORTSÆTTE.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO LINE BRINK KRISTENSEN

LUMI Genbrug er en succeshistorie, og butikkerne slår igen og igen deres egne rekorder. Ved afslutningen af september i år havde de ni forretninger til sammen en omsætning på 11.044.476 kroner. Det er godt en halv million mere end samme tid sidste år.

LM kun kan engagere sig i international mission på det niveau, som det sker nu, fordi LUMI Genbrug hvert år kan bidrage med 7,5 millioner kroner til arbejdet. Men det er ikke alt, der er at sige om LUMI, for ifølge Finn Larsen, som er LM's genbrugskonsulent, kan succesen faktisk også være en ulempe.

"Når folk hører, at LUMI Genbrug klarer sig så godt, tænker mange, at LUMI ikke mangler noget," siger han.

"Sagen er bare den, at de seniorer, som var med til at starte butikkerne op for 15-20 år siden, mange steder ikke lader til at blive afløst af næste generation, som det ser ud nu."

MANGE OPGAVER I LUMI

Genbrugskonsulenten må erkende at den manglende evne til at tiltrække nye frivillige LUMI-medarbejdere i høj grad kan skyldes fordomme.

Mange tror, at det at være engageret i LUMI er en kæmpe tidsrøver, og at det handler om at stå bag kassen og ekspedere kunder. Men selvom de frivillige lige nu lægger mange timer i butikken, behøver det ikke at være sådan.

"Der er mange forskellige opgaver i en LUMI-butik, og der vil næsten altid være en opgave, uanset antallet af timer man kan lægge."

Meget af arbejdet foregår for eksempel i lageret med at ordne og sortere det, som butikken modtager, og at hente møbler ude i byen.

"Noget seniorer lige nu er nødt til at tage sig af," påpeger Finn Larsen. Hans håb er, at flere pensionister og folk, som stadig er på arbejdsmarkedet,

men i gang med at trappe ned, vil overveje, om de kan engagere sig i deres lokale LUMI-forretning. Det er det, han kalder "junior-seniorer".

"I sidste ende har engagementet i LUMI betydning for LM's engagement i international mission."

KONTAKT MED KUNDER ER VIGTIG

I de andre genbrugskæders øjne fremstår LUMI Genbrug som noget særligt, understreger Finn Larsen, også selvom LUMI langt fra er den største spiller.

"Det skyldes at LUMI har et meget loyalt bagland at trække på, og sammenlignet med de andre genbrugskæder har vi en utrolig høj dækningsgrad, da alt LUMI-arbejdet foregår på frivillig basis."

Og det bliver bemærket af de andre.

"Når vi samles med de andre genbrugskæder, og jeg får ordet, lyttes der opmærksomt," fortæller han.

For at imødekomme manglen på medarbejdere eksperimenterer kæder som Røde Kors og Folkekirkens Nød-hjælp med personalefri butikker. Men den vej kommer LUMI Genbrug ikke til at gå nedad.

"Det er en del af vores DNA at være der for kunderne på en nærværende måde. Vi bidrager nemlig ikke kun til missionen økonomisk. LUMI Genbrug er uden sammenligning det sted i landet, hvor flest danskere kommer i kontakt med LM, og dermed er LUMI også en klar missionsmark."

Det er også hans erfaring, at det for mange af de frivillige er nemmere at tale om Jesus med kunder eller medarbejdere, som ikke tror, end med naboen.

"Folk ved ligesom på forhånd, at vi står for noget i LUMI, så det kommer ikke bag på folk, når der fortælles om Jesus eller mission." ■

Arbejde i LUMI Genbrug er ikke kun at stå bag kassen. Der er mange forskellige opgaver i en LUMI-butik.

Trods kulturforskelle i både kirke og samfund er Patricia meget glad for at bo i Danmark.

Gud har planlagt, at jeg skal bo i Danmark

PATRICIA GRIGNA FLYTTEDE TIL DANMARK FOR TRE ÅR SIDEN. DEN NYE KULTUR – BÅDE I KIRKEN OG SAMFUNDET – HAR UDFORDRET HENDE, MEN HUN OPLEVER, AT GUD HAR LAGT TIL RETTE MED BÅDE JOB, ET STED AT BO OG EN GOD KIRKE.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO KAJA LAUTERBACH

Som yngre rejste argentinske Patricia Grigna meget rundt i verden og tænkte ofte på, hvordan det mon ville være at bo de steder, hun besøgte.

For tre år siden tog hun så springet ud i det uvisse og købte en åben billet til Danmark.

Og hun har ikke fortrudt.

"Selvfølgelig har der været udfordringer, men jeg har lært Gud at kende på en anderledes måde som ham, der sørger for mig og beskytter mig. Jeg fandt en dejlig kirke, gode venner og et godt job," siger hun.

"Jeg forestiller mig, at Gud siger: Det kan godt være, at du troede, det var din ide at flytte til Danmark, men det var faktisk min. Jeg havde planlagt det hele."

MON FORSKELLENE SKYLDES KULTUR ELLER TEOLOGI?

Sproget er en af udfordringerne. Patricia oplever, det er svært at komme til at øve sig i at tale dansk, fordi alle i Danmark er meget gode til engelsk og hurtigt slår over, når de hører, at hun er usikker.

"Det er et problem, men jeg bebrejder dem ikke, for jeg slår også selv over," siger hun.

Noget af det første, hun gjorde, da hun kom til Danmark, var at tage ind i Internationalt Kristent Center, hvor de tilbyder gratis danskundervisning. Her hørte hun om nogle i Nordvestkirken, der taler spansk.

Hun tænkte mange gange på at tage i en spansktalende kirke, men det var, som om Gud lukkede dørene. Derfor endte hun med at ringe til dem, hun havde hørt om. De tilbød at oversætte, og hun tog på besøg en søndag.

"Jeg havde ikke rigtig lyst til at tage i en luthersk kirke, for i Argentina bliver de ofte betragte som en sekt," siger Patricia, der selv kommer fra en baptistisk baggrund.

"Men jeg kunne rigtig godt lide det, og det, der blev forkyndt, var ligesom derhjemme," siger hun.

Samtidig spekulerer hun ofte på, om de forskelle, hun møder i kirken, skyldes, at det er en luthersk kirke, eller det er dansk kultur.

I begyndelsen var hun på den ene side udfordret af den faste liturgi og de skrevne bønner, men samtidig tiltaler de frie former hende meget.

"Her er der mange arrangementer, hvor man spiser sammen og hygger sig, og så bliver evangeliet også delt. I

Patricia arbejder med IT i Nykredit Bank. Hun er fra Argentina trænet i et særligt program, som Nykredit bruger som det eneste firma i Danmark. Det ser hun også som en bekræftelse på, at Gud havde forberedt hendes flyt til Danmark.

Selvfølgelig har der været udfordringer, men jeg har lært Gud at kende på en anderledes måde som ham, der sørger for mig og beskytter mig.

Argentina var det mere lige på og hårdt, hvor man ikke tog hensyn til, hvordan mennesker har det.”

Noget andet, der var nyt for hende, var at se præsten eller gudstjenestelederen afslappet klædt i shorts.

”Egentlig føltes det naturligt som en understregning af Bibelens budskab: Kom, som du er, for at prise Gud.”

HAR TAGET LIDT AF DANMARK MED SIG TIL ARGENTINA

Det er ikke kun kirken, der er forskellig i Danmark og Argentina. Der er kulturforskelle i det hele taget, og der er især to områder, hvor Patricia har skullet lære at begå sig.

”Jeg fik et chok, første gang jeg fik en invitation til at spise aftensmad hos nogen halvanden måned ude i fremtiden. I Argentina inviterer vi aftenen før eller endda den samme dag,” fortæller hun.

”Men jeg har nu lært at bruge en kalender, selvom der stadig er ting, der smutter – det er nemlig svært at huske at tjekke den.”

Og så skulle hun vænne sig til, at man siger farvel i døren, når man har været sammen en aften og skal hjem. I Argentina er det ikke sikkert at færdes på gaden, så man følger gæster til bussen eller kører dem hjem.

”Jeg blev ked af det første gang og tænke: ’Har de i det hele taget omsorg for mig?’ Senere har jeg fundet ud af, det er helt naturligt og sikkert nok at tage hjem selv.”

Patricia peger på, at begge kulturer har gode og dårlige sider, og hun har lagt mærke til, at hun har taget lidt af Danmark med sig til Argentina.

”Da jeg var hos min familie i foråret, gik jeg i gang med at planlægge nogle uger frem.” ■

FRA KULTUR-KATOLIK TIL PERSONLIGT KRISTEN

Jeg er født og opvokset som katolik, hvor især mine bedsteforældre var meget hengivne til Jomfru Maria.

Som 11-årig skiftede jeg imidlertid skole og blev bedste venner med en pige, som var datter af en evangelisk baptistisk præst.

Da evangeliske kirker ofte blev set på og betragtet som sekter, var mine forældre meget tilbageholdende med at lade mig tage med hende i kirke. Men jeg fik lov, og to år senere deltog jeg i en teenlejr, som præsten holdt i sit hjem.

Jeg fik dog kun lov til at være med en ud af tre nætter, og jeg var meget ked af det, da jeg blev hentet. Jeg råbte og skreg, og min far skældte ud.

Det var første gang, jeg virkelig talte til Gud. Mit hjerte var meget tungt, og jeg bad om fred. Det fik jeg med det samme, og fra den dag var der noget i mig, der begyndte at ændre sig. Det var ikke fordi, jeg ønskede det, men det skete bare.

En veninde sagde: ”Det er Kristus, der arbejder i dig.”

Den Kristne Friskole
i Holstebro

Vi søger en ny rengøringsleder

Se mere på denkristnefriskole.dk/ledige-stillinger

Videbæk
Kristne Friskole

Vi søger en lærer fra januar 2026

Kontakt skoleleder Jesper Friis på telefon 51843797
for en uforpligtende samtale
Se mere på vkf.dk/job-praktik/stillingsopslag/

Klippen søger leder og souschef til nyt børnehus

I april 2026 åbner Klippen et helt nyt børnehus med både vuggestue og børnehave.

Vil du være med?

Som leder eller souschef får du en enestående mulighed for at sætte retning, skabe kultur og udvikle et hus, hvor trivsel, fællesskab og faglighed går hånd i hånd.

Læs mere: klippen.dk

KLIPPEN
fri skole på fast grund

Kresten Reuss
Kragh-Schmidt
MentalTouch

Kontakt Kresten Reuss Kragh-Schmidt
på +45 2968 9668
eller kresten@mentaltouch.dk
for yderligere oplysninger.

Du kan også kontakte skoleleder
John Nygaard Holst
+45 2991 2244
eller jh@klippen.dk

GIV TRO & MISSION SOM GAVE

LÆS MERE PÅ
TROOGMISSION.DK

**KUN
225 KR.
FOR ET ÅR**

Infoaften

Fredag d. 21. november kl. 19.00

Læs mere på kristne-gym.dk

GARN OG BRODERI

Stort udvalg i tilbehør

Find os på webshoppen - få 15% ved
tilmelding af nyhedsbrev - eller i butikken i
Tønder

www.yarneverywear.dk
V/ Helle Bonde-Petersen

Det Kristne
Gymnasium
Tro. Læring. Liv.

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere her: www.mwcompounders.dk

Kontakt: Johannes Møller 61 31 64 85

GAMMELBRO

Heragården er et botilbud for dig med autisme, der ønsker et meningsfuldt liv

Vi arbejder ud fra det kristne livs- og menneskesyn

Heragården | Koustrup Alle 15B | Lind | 7400 Herning | +45 96 27 31 00 | post@heragaarden.dk | Heragaarden.dk

Kristent Netværk
omkring
Udfordret Seksualitet

Efterårssamling i Århus
24/10 kl.18 - 25/10 kl. 16

Tema: **"Stå fast i troen".**

Oplæg v. **Henrik Højlund**

Flere oplysninger her:

www.knus-netvaerk.dk/det-sker

LivogJob er for unge med særlige behov, hvor vi har:

- STU uddannelse
- Beskyttet beskæftigelse
- Botilbud med 16 pladser for 17-30-årige
- Tilgængelighed for alle
- Et kristent værdigrundlag og en kristen etik
- Fokus på at bidrage til lokalområdet

Se mere på livogjob.dk eller ring 54441705

Lejligheder i Aarhus

 Solrig altan og lynhurtigt fibernet

 Gratis parkering og delebil

 Gratis nyttehave og plads til husdyr

 Hejredalsparken.dk
Vi har boligerne – Kom med din hvalp

 Priser fra 6.480 kr.

penta byg als

pentabyg.dk

TRO & MISSION PÅ LYD!

Blinde eller svagsynede abonnenter kan få tilsendt Tro & Mission på cd uden ekstra omkostning.

Kontakt redaktionen på tm@dml.dk eller 48207680 og oplys navn, adresse, telefonnummer og cpr-nummer.

TRO & MISSION

Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dml@dml.dk / 48 20 76 60
www.dml.dk

TRYK

Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.600
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR

Morten Holgård Tychsen
mht@dml.dk / 28 95 65 03

REDAKTION

Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Amalie Puggaard Poulsen, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på
tm@dml.dk / 48 20 76 80.
Magasinets indhold er ikke nødvendigvis
udtryk for LM's ledelses holdninger.
Bibeltitater er fra den autoriserede oversæt-
telse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT

Danmark: 450 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 225 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grøn-
land): 550 kr. pr. år.
Netabonnement: 225 kr. pr. år (unge under
30 år: 125 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er
tilmeldt betalingservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både
gammel og ny adresse.

ANNONCER

Annoncer til næste nummer skal være re-
daktionen i hænde senest tirsdag den 28.
oktober 2025.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER

Tro & Mission nr. 14/2025 udkommer 7.
november.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE

4. kvartal 2025: 2025@T&M-4
3. kvartal 2024: 2025@T&M-3

STØT LM

Gaver til missionsarbejdet sendes til konto
2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dml.dk/støt.

NIELS KOUSGAARD

MISSIONÆR I CAMBODJA
NKO@DLM.DK

JEG ARBEJDER MED GUDS ORD OG GAMMELT RAGELSE

Hvad laver du lige for tiden?

Jeg har lavet en spørgsmålskasse på kollegiet på Siem Reap, som der al-
lerede er kommet mange gode spørgsmål i. I onsdags holdt jeg bibeltime,
hvor jeg besvarede spørgsmålet "Tror du Jesus kommer igen – ikke for at
frelse – men for at dømme?"

Hvad er dine planer for den kommende tid?

Min kone, Birgitte, og jeg tager snart en uges ferie til Beijing, og det glæ-
der vi os meget til.

Er der noget, der har glædet dig særligt på det seneste?

Det er altid utrolig dejligt at dele Guds ord med de unge på kollegiet. De
har en stor spørgelyst og modtagelighed for Guds ord. Nogle gange har
de lært noget om kristentroen, som de har brug for at komme til dybere
forståelse af.

Er der et forbøns- eller takkeemne, du gerne vil dele?

Jeg er fuld af tak for de studerendes åbenhed for Guds ord og vil gerne
bede om forbøn for, at de bliver rodfæstet i det frie evangelium, hvor Gud
ikke skal have modydelse eller giver merit for fromme gerninger.

Hvad laver du i fritiden?

Vores volontører her i Siem Reap har bedt mig lave en knagerække til
nøgler i deres lejlighed.

Vi har planer om at besøge et loppemarked i Beijing, og jeg er spændt
på, om jeg finder "noget gammelt ragelse", som jeg kan bruge til at lave
den.

Er der et bibelvers, du er særligt glad for?

Matthæusevangeliet 25,34: Kom, I som er min faders velsignede, og tag
det rige i arv, som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt.

»
**For os i LM kan det
være en god øvelse
at forsøge at se med
friske øjne på det, vi
selv kender så godt.**

REBEKKA ZOLL LANDKILDEHUS, SIDE 24

TEMA: KULTURMØDET

Når mennesker danner fællesskaber, opstår der et sprog, en adfærd og nogle værdier, som er særegne for lige præcis den gruppe.

Forskellige kulturer er et udtryk for den brede palette, Gud har skabt menneskehed med. Det kan imidlertid også give udfordringer, når mennesker med forskellige kulturelle baggrunde skal forsøge at finde hinanden, kommunikere eller bo under samme tag. Det gælder også, når det kommer til at dele troen på Jesus.

Når vi har stirret os blind på andres eller vores egen kultur, må vi huske på, at evangeliet ved Guds ånd kan nå indtil et hvilket som helst menneske fra en hvilken som helst kultur.